

HØNSEFUGLPORTALEN – EN NASJONAL PORTAL FOR RYPER OG SKOGSFUGL

Lars Rød-Eriksen^{1,2}, Erlend B. Nilsen¹, Hans Chr. Pedersen¹ & Roald Vang¹

1: Norsk institutt for naturforskning, Trondheim

2: e-post: Lars.Rod-Eriksen@nina.no

Høsten 2013 ble en testversjon av Hønsfuglportalen (<http://honsfugl.nina.no>) utviklet, og høsten 2014 ble aktiviteten utvidet til å dekke hele landet. I 2015 ble aktiviteten ytterligere utvidet samtidig som kommunikasjonen mot allmennheten ble forbedret gjennom en ny innsynsløsning. NINA søker med dette tilskudd fra de fylkeskommunale viltfond til å utvide aktiviteten og til en videreutvikling av webportalens funksjonalitet. Tilskuddet vil benyttes til å sikre kvaliteten på den gjennomførte aktiviteten og til å foreta strategiske utvidelser av takseringsaktiviteten i de deler av landet som er dårligst dekket pr. i dag.

1. Bakgrunn

Et overordna prinsipp i dagens viltforvaltning er at denne skal være kunnskapsbasert. Spesielt i tilknytning til forvaltning av rype, hovedsakelig lirype, har man gjennom de siste 10-15 åra forsøkt å skaffe tilveie ny kunnskap om jaktas betydning for bestandsutviklingen og hvordan jakt bør gjennomføres på en bærekraftig måte. Sett i lys av sterkt nedadgående trender i jaktutbyttet og bestandstettheter av mange småviltarter etter årtusenskiftet, har dette blitt enda sterkere aktualisert for arter som lirype og fjellrype. Disse artene spiller dessuten en viktig rolle for mange økosystemfunksjoner, og inngår også som indikatorarter i den nylig utarbeidede Naturindeks for Norge. En forutsetning for å kunne gjennomføre en moderne kunnskapsbasert småviltforvaltning er at bestandsstatus før jakt er kjent, slik at man på grunnlag av dette kan foreta nødvendige forvaltningsgrep.

Ved flere anledninger har det, spesielt fra rettighetshavernes side, blitt ytret ønske om etablering av en overordna nasjonal database eller en portal hvor denne type data lagres på en slik måte at datakvaliteten sikres. Dagens taksering av liryper er basert på dugnadsinnsats, og flere aktører med ulike interesser er involvert. En slik portal bør derfor integrere grunneieres og jegeres ønske og behov for oppdatert bestandsstatus med behovene innenfor forskning og overordnet langsiktig forvaltning.

I forkant av takseringene høsten 2013 ble en slik portal utviklet av NINA, og testet i samarbeid med Finnmarkseiendommen (FeFo), Statskog, samt endel grunneiere i Trøndelag hvor Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) fungerte som ansvarlig for den praktiske gjennomføringen. For en beskrivelse av hvordan portalen er tenkt strukturert viser vi til NINA minirapport (Nilsen, Pedersen & Vang 2013. Hønsfuglportalen – en nasjonal portal for ryper

og skogsfugl. NINA minirapport 423). Arbeidet i 2013 ble utført i henhold til beskrivelsen av arbeidspakke 1 i minirapporten. I 2014 gjennomførte vi, også dette i henhold til planen skissert i NINA minirapport 423, en utvidelse av aktiviteten. Høsten 2014 ble det i Hønsefuglportalen registrert takseringsdata fra hele landet, men det var fortsatt enkelte fylker og landsdeler hvor aktiviteten burde økes. I 2014 ble det gjennomført og registrert totalt 6347km med taksering. I 2015 ble aktiviteten utvidet ytterligere, i henhold til planen skissert i minirapporten. Spesielt vektlagt var effektivisering av takseringer i Fjellstyre-områder. Formidling av takseringsresultater ble også prioritert gjennom en ny innsynsløsning. Det ble i 2015 gjennomført og registrert 7136km med taksering, men som i 2014 er det fremdeles enkelte fylker og landsdeler hvor aktiviteten bør økes (Figur 1).

Figur 1: Oversikt over kommuner hvor det i 2015 ble gjennomført hønsefugltakseringer som benyttet portalen.

I den vedlagte NINA minirapport 423 beskriver vi tre arbeidspakker som vil realisere portalen:

- **Utvikling av portalen (WP1):** Portalen utvikles og testes ut innenfor de områdene som bidrar med brukermedfinansiering i første runde av utviklingen. Dette arbeidet ble utført i 2013, som beskrevet på foregående side, og erfaringene med testversjonen var meget positive.

- **Videreutvikling og justering av portalen samt invitasjon til andre områder (WP2):** Etter utviklingen av portalen beskrevet her vil vi, basert på erfaringene tilegnet den første sesongen, gjøre nødvendige justeringer. Vi har også invitert øvrige rettighetshavere til å knytte seg til tjenesten, og legge til rette for at alle områder knyttes til en regionansvarlig deltaker. Vi vil etterstrebe en fordeling av takseringsområder mellom ulike aktører fra grunneiersiden, høgskole- og universitetssektoren og instituttsektoren, som fungerer på en god måte for alle parter. Dette er nærmere beskrevet under punkt 2. *Organisering*. Integrert i denne arbeidspakken ligger utvikling av rutiner for å sikre at takseringslinjer har god representativitet på lokalt nivå innenfor de enkelte takseringsområder, utvikling av felles rutiner for analyser og rapportering, og utvikling av rutiner og funksjonalitet for økt kommunikasjon med brukere og øvrig forvaltning.

- **Studiedesign for nasjonal og regional overvåkning (WP3):** For å forbedre representativiteten på regionalt og nasjonalt nivå vil vi fremme egen søknad om utarbeidelse av en egnet studiedesign. Med den løsningen vi har skissert her vil en slik overvåkning kunne foregå på en meget kostnadseffektiv måte.

I minirapport 423 er det gitt en fyldigere beskrivelse av hvordan portalen bør utvikles, rollefordeling, adgangsnivåer, dataeierskap og de ulike arbeidspakkene.

Vi søker med dette tilskudd til å jobbe videre med arbeidspakken «**Videreutvikling og justering av portalen samt invitasjon til andre områder (WP 2)**». En nærmere beskrivelse av arbeidspakken er beskrevet i minirapporten. Brukermedfinansieringen er beskrevet i neste kapittel samt i finansieringsplanen.

2. Organisering

NINA står for selve utarbeidelsen av portalen som beskrevet i NINA minirapport 423. Høgskolen i Hedmark (HiHm) ved Evenstad Vilt- og Næringscenter sluttet seg til samarbeidet i 2014. De inngår som en del av samarbeidsgruppa og har særlig ansvar for å koordinere private rettighetshavere som benytter portalen, og ellers være involvert i analyse og rapportering fra andre områder etter videre avtale. Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) deltar også i samarbeidet, og vil særlig ha ansvar for oppfølging og analyse av data fra områder i Midt-Norge. Statskog og FeFo knyttet seg til samarbeidet i 2013, og Fjellstyrene knyttet seg til samarbeidet i 2014. Disse har en internt utpekt representant med en koordinerende rolle. Alle disse partene bidrar med brukerfinansiering, som beskrevet i punkt 4. *Budsjett og finansieringsplan*. Videre har Norges Jeger- og Fiskerforbund aktivt støttet arbeidet, og har en sentral rolle knyttet til kursing av taksører og gjennomføringen av selve takseringene.

En nærmere beskrivelse for planer og gjennomføring av WP2 finnes i NINA minirapport 423.

3. Budsjett og gjennomføring: Hønsfuglportalen – Arbeidspakke 2

I budsjett for 2016 er det skilt ut ulike aktiviteter som omfatter utvikling, drift og analyse/rapportering.

3.1. Videreutvikling og sikker drift av webportalen:

For å videreutvikle portalen med ønsket funksjonalitet har vi budsjettert med 1.5 månedsverk. Denne videreutviklingen vil både bestå i å korrigere og justere mindre ting vi har fått kommentarer på i fjorårets taksering, samt utvikle videre funksjonalitet etter prioritert liste. Økt kommunikasjon med brukere og offentligheten, inkludert videreutvikling av innsynsløsning vil også prioriteres. Hovedtrekkene i dette arbeidet er beskrevet i vedlagte minirapport.

3.2. Strategisk utvidelse av takseringsomfanget:

I 2016 vil vi også prioritere å jobbe målrettet for å øke takseringsarbeidet i de regioner og landsdeler som pr. i dag har lavest aktivitet. Dette arbeidet vil, som i 2015 og 2014, gjennomføres i nært samarbeid med Fjellstyresambandet (for aktuelle fjellstyrer) og Høgskolen i Hedmark (for aktuelle private rettighetshavere).

4. Budsjett og finansieringsplan: Hønsfuglportalen - WP 2

NINA søker med dette tilskudd fra de fylkeskommunale viltfond til pågående aktivitet. Tilskuddet er derfor fritatt for merverdiavgift. Nærmere budsjett og finansieringsplan er beskrevet under. Vi understreker at dette er midler som direkte vil finansiere drift av portalen, og at disse derfor kommer i tillegg til evt. utgifter og egeninnsats forbundet med gjennomføringen av takseringer innenfor de respektive områder. Det er også lagt opp til at utgifter knyttet til analyser og rapportering av takseringsresultater i forkant av høstjakten dekkes av brukerne.

Budsjett:

Aktivitet	Sum	Kommentar
Videreutvikling av funksjonalitet og sikker drift av webportal	250.000	
Strategisk utvidelse av omfanget	100.000	
Sum	350.000	

Finansieringsplan :

Finansiør	Sum	Kommentar
Rettighetshavere	80.000	Samlet bidrag fra rettighetshavere til drift og utvikling av webportalen i 2016. Inkluderer ikke bidrag til analyse og rapportering
Fylkeskommunale viltfond	200.000	Samlet bidrag fra de fylkeskommunale viltfond
Annen finansiering	70.000	Diverse bidrag og egeninnsats fra NINA
Totalt	350.000	

Vi søker med dette om tilskudd fra de fylkeskommunale viltfond for 2016. Vi søker den enkelte fylkeskommune om 50.000 NOK.